

מסורת הש"ס

א) ויקרא י"ג ט) ויקרא י"ג ט)
ב) ויקרא י"ג ט) ויקרא י"ג ט)
ג) ויקרא י"ג ט) ויקרא י"ג ט)
ד) ויקרא י"ג ט) ויקרא י"ג ט)
ה) ויקרא י"ג ט) ויקרא י"ג ט)
ו) ויקרא י"ג ט) ויקרא י"ג ט)
ז) ויקרא י"ג ט) ויקרא י"ג ט)
ח) ויקרא י"ג ט) ויקרא י"ג ט)
ט) ויקרא י"ג ט) ויקרא י"ג ט)
י) ויקרא י"ג ט) ויקרא י"ג ט)

תורה אור השלם
1. ויקרא על המזבח
ברב ? ויאמר מזבח
מזבח בה אמר ? וזה בן
גולד לבית דוד יאשיהו
שמו וקרב עילך את בהני
הבמות המקטרים עילך
ועצמות אדם ישלפו
עילך: מלכים א י"ג ב

הגהות הב"ח
א) רש"י ד"ה נתן גט
וכי לאפקועי. כי ע"ל
ד"ג נ"ג ע"ב ד"ש לאו גט
ג"כ רק ד"ה אסמכתא
ב) ר"ה וז"ל וזה בן
מפטרם בשאר ימים
שכונס את יבמתו:

מוסף רש"י
שיין לעמוד קודם. ועל
הפוסטה. קדשה עליו בלא
ותפורה. הריש עליו בלא
ללא יוכל בעולה וכו'
קדושים ח. קב וקב.
למחר מקומות מעטין
מוחר בשמחה. אלג נמי
הוא. ששלה כמותו ככל
מקום (ערוכו טו. וכו').
בכורות טו. א: לא
לימד הריש כשאר חביו
אלא מה שאומר בנית
המדה נקי הוא שהלה
נמנו לעולם (ג"ס טו).
בהמצאו. משמע שתי
מנו כלל נט (קטו ח).
באספקלריא. מחלה
שחולת צניעה לשניה.
המאירה. מנהלה זו
שחולק בה יש שאלה
מאירה לה כל חן
ואין יוכלו ללמוד ממנו
(טו"כ טו). ויחיד אימתו.
מני לו דמכיו בהנלא
(ר"ה יח).
הדרן עלך החולץ

תוס' חר מקבא'
דלא בעין שאר ההכל
מודים דקא' הכא אילבא
דרי' עקיבא דמתני' דבני
שאר קאמר לירידה אין
הולד ממזר ואצ"ל דמתני'
לא תהיה לא מפרשין
מנה דלא תפסי בה
קדושי וילאו הוא דאתא.
הכי איתא בפ' האשה
וירבה דתניא תתם זו דר"ע
דאמר אין קדושי תופסי
בחיבי לאורן אבל חיבי
אין ממזר מיבמה. ולמיה
אין ממזר מחיבי לאורן
האי תנא דר"מ דאמר
מחיבי לאורן דשרא הוי
ממזר מחיבי לאורן גירדי
לא הוי ממזר (טו) ורבנן
דאמרין אין קדושי תופסי
איכא למימר דרב תנא
הוא ופליג א"ר אב"ד
לך רב הונא אבא דאמר
ביבמה כה"ג דתניא ע"י
את מקודשת לי ע"מ
שיחלוץ לך בימך וכו'
איה מקודשת אלמא אין
קדושי תופסי ביבמה
שאלו היו קדושי תופסי
ביבמה לא הוי דבר שלא
ב"ל. ו"ל לרב דר"ע
מחוקמה הם מחויבה
כרימ' דהא ל"מ אדם
מקנה דש"לבי' דר"מ
קונם שאני עושה לפך
א"צ להפר ר"מ אומר

החולץ ליבמתו פרק רביעי יבמות

שני דורות. שנים שפוסקין לאדם בשעת לידתו: וזה מוספין לו. והאי אמלא לשון תוספת הוא: משלו הוסיפו לו. אלא שמתחלה היו רוצים לפחות משני: פדע. שמתחלה כשגולד נפסקו לו כל אותו תוספת: שהרי נציה נסגף. זימי ירבעם שנים הרבה קודם הנה בן גולד לבית דוד יאשיהו שמו ובשעת חלויו של חזקיה עדיין לא נולד מנשה שמוננו יא' יאשיהו הוי אומר בשעת חלויו גורו לפחות משני וכשזכה השלימו לו: משנה שאינה לריכה. דזיל קרי צי רב הוא עליה בחייה) שלא נאסרה אחותה אלא בחייה:

הדרן עלך החולץ

רבן גמליאל אומר. סדר משנה זו שלא תטעה לשבש הגירסא שבספרים סדר יבם אחד ויבמה אחת תחלה מפרש דין גט וחליצה וביאה שאחר מאמר ואח"כ מפרש דין מאמר וביאה וחליצה שאתר הגט ואח"כ דין מאמר וגט וביאה שאתר החליצה ואח"כ דין מאמר וגט וחליצה שאתר הביאה וכן סדר יבם א' ושתי יבמות: אין גט אחר גט. שתי יבמות לאדם אחד מנא אחד ונתן גט וזו וגט וזו אינו אסור בקרובות שניה דאי קמא אהני הא פקעה זיקה דתרווייהו והוי כמגרש נכרית ואי קמא לא אהני למיבמה בתרא נמי לא אהני והלכך לאו גרושתו היא. וכן שני יבמין ליבמה אחת ונתן זה גט וזה גט האסורין אינו כלום ומותר בקרובותיה וטעמא דכפרישית: ולא מאמר אחר מאמר. בין ביבם אחד לשתי יבמות בין שני יבמים ליבמה אחת האסורין אין כלום לפסול את הראשונה עליו ואינה לריכה הימנו גט ולא ליאסר בקרובות השניה: ולא צניעה אחר צניעה. צא על זו וחזר וצא הוא או אחיו על לריכה ציאלת זנות בעלמא הוא ואלן אסור בקרובותיה: יש גט אחר גט. דקמא לא דחה לגמרי הלכך אכתי איכא פלגא זיקה דהא צניעה חליצה הלכך אהני בתרא והויא גרושתו ואסור בקרובותיה: כיצד. לאו אפלוגתא קאי אלא מלתא בנאפי נפשה היא וזיבם אחד ואיבמה אחת קאי והכי קאמר כיצד דין יבם ויבמה והכי מפרש בגמ':

זריכה הימנו חליצה. ואם רצה לכונוס לא יכונוס דכיון דתחמיל בגירושין קיימא עליה בלא צניעה: זריכה הימנו גט. דחליצה אפקעתה לזיקתה ובעי גט לאפקועי קדושין דליה דחליצה לא מפקעת קדושין: הוי זו כמלוסה. מפרש בגמ' אף זו כמלוסה: נתן גט ועשה מאמר. באותה יבמה עממה אפי' ר"ג מודה דיש מאמר אחר הגט דמספקא ליה אי גט דחי אי לא דלמא גט לא דחי וזהני מאמר יבמין זה וכ"ש לרבנן דאמרי גט דוחה קת ומשייר קת אהני מאמר למיקמי שירא דגט וריצין גט למאמרו וחליצה לזיקתו ויבומי לא דמוגט קמא קיימא עליה בלא יבנה: נתן גט ובעל אסור לקיימה דקמה עליה בלא יבנה וזריכה גט לביאתו וחליצה לזיקתו. גט לביאתו ופילו לרי' עקיבא דאמר [נעלי י:] אין קדושין תופסין בחיבי לאורן דהא הך מתני' כולה ר' עקיבא היא כדמפרש בגמ' הכא מודי דתפסי קדושי ביאה דגט לאו כחליצה דמי (א) לאפקועי כולה זיקה הלכך לא עמדה עליו בלאו גמור: וחליצה. לזיקתו. ובגט לחודיה לא מפטר (א) [וכמו] שאחר כונס את יבמתו שיכול לפטורה בגט משום דהוי ביאה פסולה משום גט קמא ולא קייל לגמרי: אין לאחר חליצה כלום. ואפ"ה דחיא לגמרי ואין אחריה כלום דאי הדר ומקדש לה במאמר או צניעה לא צניעה גט וכדדבי עקיבא דאמר אין קדושין תופסין בחיבי לאורן והכי מפרש בגמ' דמתני' ר"ע היא: חלץ ועשה זה מאמר. אן נתן גט אחר חליצה או צעל אחר חליצה אינו כלום כדמני בסיפא אין אחר חליצה כלום שאין מאמר וביאה תופסין דהא חליצה לא הוי חלץ למימי לאשמועינן דאין לאשמועינן דאין לחחר ביאה כלום זיקת יבומים ובהאי גט סגי ליה בלא חליצה תנא נמי גט דאחר חליצה והכי מפרש בגמ' [ג:] או צעל ועשה מאמר. או נתן גט אחר ביאה או חלץ אחר ביאה כלום זיקת יבמים דגט שנתן אחר ביאה מגרש לה כאשמו גמורה ולא צניעה חליצה ואם רצה להחזיר מחייה וחליצה שעשה אחר ביאה אינה מועלת כלום דאין עליה זיקת יבמין. ומאמר דאחר ביאה לא הוי חלץ למימי דפשיטא לן דלא מהני דלמאי ליהני הא אפילו מאמר אחר מאמר צניעה כדמני דאין לחחר חליצה לא הוי חלץ למימי לאשמועינן כר' עקיבא דאין לחחר חליצה לא הוי חלץ למימי לאשמועינן כר' ארישא קאי וכדפרישית לעיל. ואלישנא דסיפא דקמני או צעל ועשה מאמר או נתן גט וחלץ הוי חלץ למימי אין אחר חליצה כלום ובגמרא [שס] קא צניעה ליה: אמת

מוסיפין לו. והא דאמר במועד קטן (דף כח. טו) ויבם צני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מילתא אלא בזכותא תליא מילתא פשיטא דזכות גדול מועיל כדאמר בשבת (דף קטו. ו) אין מול לישראל ומינה לא שכיח שיסתנה המול כדמוכח בתענית (דף כה.) גבי עובדא דר"א בן פדת:

אלו שני דורות זכה משלימין לו לא זכה פוחתין לו דברי ר' עקיבא וחכמים אומרים זכה מוסיפים לו לא זכה פוחתין לו אמרו לו רבי עקיבא הרי הוא אומר והוספתי על ימך חמש עשרה שנה אמר להם משלו הוסיפו לו תדע שהרי נביא עומד ומתנבא יבמה בן גולד לבית דוד יאשיהו שמו ועדיין לא נולד מנשה ורבנן מי כתיב מחזקיה לבית דוד כתיב אי מחזקיה גולד אי מאינש אחרינא: אשתו שמתה וכו' יבמתו שמתה וכו': אמר רב יוסף באן שנה רבי משנה שאינה צריכה:

הדרן עלך החולץ

רבן גמליאל אומר אין גט אחר גט ולא מאמר אחר מאמר ולא בעילה אחר בעילה ולא חליצה אחר חליצה וחכמים אומרים איש גט אחר גט ויש מאמר אחר מאמר אבל לא אחר בעילה ולא אחר חליצה כלום כיצד עשה מאמר ביבמתו ונתן לה גט צריכה הימנו חליצה עשה מאמר וחליצה צריכה הימנו גט עשה מאמר ובעל הרי זו כמזוותרת הנתן גט ועשה מאמר צריכה גט וחליצה נתן גט ובעל צריכה גט וחליצה נתן גט וחלץ אין אחר חליצה כלום חלץ ועשה מאמר נתן גט ובעל או בעל ועשה מאמר נתן גט וחלץ אין אחר חליצה כלום אמת

רבן גמליאל. אין מאמר אחר מאמר. אחי אפי' כרבנן דרבי עקיבא אפי' דקידושין לדידהו תופסין בחיבי לאורן ומפסי קידושין אחר ציאה תתם הוא משום דהו קדושין דאורייתא דע"י ציאה פקעה זיקה אכל הכא שהיא זקוקה לו אין לו לתפוס אלא מדרבנן ולא תקון רבנן שהיא מאמר אחר מאמר ולהכי לא קאמר בגמרא עלה זו דברי ר' עקיבא ולא כמו שפי' ריב"ז דר"ג כר"ע: ולא בעיה אחר בעיה. היינו אחר צניעה כשרה אכל אחר צניעה פסולה כגון ציאה שאחר הגט יש אחריה ציאה כי היכי דיש אחריה מאמר כמו שאפרש בגמ': ולא חליצה אחר חליצה. היינו אפילו אחר חליצה פסולה: עשה מאמר ביבמתו ונתן לה גט צריכה חליצה. היינו צנתן גט סתם אף לזיקתו אכל אס נתן למאמרו שריא אף ליבם דאמר צפ' ד' אחין (לעיל דף לב.) דהותרה אפי' היא דמאי דעבד שקליה: עשה מאמר וחלץ צריכה הימנו גט. הכא לא תני אין אחר חליצה כלום משום דאכתי זריכה גט למאמר שכבר ולא תני ליה אלא היכא דאחר חליצה אין חרץ לעשות כלום: חלץ ועשה מאמר ב'ו' אומר חליצה לא הוי חרץ למימי כלל דכיון דתנא נתן גט וחלץ אין אחר חליצה אין כלום אפי' שהיא חליצה פסולה כ"ש דאחר חליצה כשירה אין אחריה כלום אלא כל העניינים שונה:

עשה
אם קדושין תופסין בה
אי לא מודה הוא דאין
הולד ממזר (ואמנם)
ממאי דאמר הכא דלאבי
מסקא בשומרת יבם או
כרב או כשואל לא
משמע הכי אלא משמע
דאח ביהא תליא אם אין
קדושין תופסין בה הולד
ממזר ואם קדושין תופסין
בה הולד כשר:
א) צ"ל וכו' דאמר לקמן (צ"ב)
זין קדושין תופסין ביבמה.
ז) צ"ל אמר לן רב אלא
דלמדי כתיב מנא יבמה כהיה
דמתיב בקדושי (פ"ט).

עין משפט
גר מצוה

א א מ"י פ"ה מהלכות
יבום הלכה די תוש"ע
א"ע"ק סוף קטן ספ"ק ז:
ב ב מ"י ש"ס תוש"ע ש"ס
ספ"ק ז:
ג ג מ"י ש"ס תוש"ע ש"ס
ספ"ק ז:
ד ד מ"י ש"ס הלכה ז
תוש"ע ש"ס ספ"ק ז:
ה ה מ"י ש"ס הלכה ז
תוש"ע ש"ס ספ"ק ט
ו ו מ"י ש"ס תוש"ע ש"ס
ספ"ק ז:
ז ז מ"י ש"ס תוש"ע ש"ס
ספ"ק ז:

תוספות ישנים
למך קושא לעיל דפריך
לעיל לרי עקיבא למאי
אליטרי' הוי מועבד וכו'
ו'ו' ו'ו' ו'ו' ו'ו' ו'ו' ו'ו' ו'ו'
למך דשפיר אליטרי' הוי
מועבד ליה גופה למימר
ללא תפסי בה קדושי. דאי
ללא תפסי בגופה מועבד
היא דתפסי בה קדושי
ולא הוי הולד ממזר כמו
במוטה דלולו מחד קדא
נפקי דכתיב להיות וכו'
א"כ תפסי בהו קדושי
דקדא דליות קאי נמי
אחריה גרושה עם מוטה
וכו' [קמ"ל קדא דמועבד]
כ"י לראש"י: (א) ואמ"נ
דג"כ יבמה איכא למיך
באחריה אף באמה לא
כדדייקי' צפ"ק (דף ז' פ'). ר'
יוסף לית ליה הוה דיוקא
דקספ"ד אין זיקה אכל
בנא דאשתו זריכה שלא
מדעו' כל שצ"ח לרשא
למחר נמי אליטרי' דלא
מיתמי' לי לא נתני נמי
כיון ששאלת לאחרי כמות
דגמ' מתאחד דלסור להחזיר
גירושין מששאלת והוה
אמינא דשרי באחריה:

תוס' חר מקבא'
יפר שמה תעדיך עליו
יחזר מן הריאי לו ולא
סי' לרב התם אוקימתא
דאוק' רבה רב רב הונא
בריה דרבי' באומר יקדשו
ירום לעושיהם. ושמואל
מסקא ליה וס"ל אין
ממזר מיבמה ממזר דריא
הכל ספק ממזר הוי וכו'
דק"ל שמואל יש ממזר
ספק מיבמה והא דתניא
בגמ' מדרים בבא הל הנהי
ועל הטובה ועל שומרת
יבם שאין הולד ממזר.
(בגמ' ל'צדדין) קתני
בגמ' איני ממזר כלל אפי'
בספק בשומרת יבם איני
ממזר דריא אבל ממזר ספק
הוי. ואסור בממזרת ואסור
בירשאלית. ואת דבעי
מימר דאצ"ג דס"ל לרב
דאין קדושין תופסין מודה
הוא דאין הולד ממזר ולא
פליג אמתניא. ושמואל
נמי אצ"ג דמסקא ליה
אם קדושין תופסין בה
אי לא מודה הוא דאין
הולד ממזר (ואמנם)
ממאי דאמר הכא דלאבי
מסקא בשומרת יבם או
כרב או כשואל לא
משמע הכי אלא משמע
דאח ביהא תליא אם אין
קדושין תופסין בה הולד
ממזר ואם קדושין תופסין
בה הולד כשר:
א) צ"ל וכו' דאמר לקמן (צ"ב)
זין קדושין תופסין ביבמה.
ז) צ"ל אמר לן רב אלא
דלמדי כתיב מנא יבמה כהיה
דמתיב בקדושי (פ"ט).